

Preparation, Warsaw 1926 (in Pol.)

8. Reports delivered at the first plenary meeting of the Children's Village in 1926 (in Pol.)

9. Rozwadowski, P. (2000). State Office for Physical Education and Military Preparation 1927 - 1939, Warsaw (in Pol.)

10. Słoniewski, M. (1981) Concepts and organization of physical education and sport in the interwar period, "Wież i Higiena" (in Pol.)

11. Minutes of the first meeting of the Scientific Council of Physical Education, Warsaw 1927 (in Pol.)

12. Fourth plenary meeting of the Scientific Council of Physical Education, Warsaw 1932 (in Pol.)

13. Third plenary meeting of the Scientific Council of Physical Education, Warsaw 1929 (in Pol.)

A. Kotichenko

GREAT RESCUE ACTION «WIEZ DLA DZIECI»

Article is devoted to a major rescue campaign initiated by the Government of the Second Polish Republic in order to support children from low-income families and orphans. In essence, for the first time in the history of the Polish state, a state experiment was proposed and presented with an attempt to overcome poverty among the population. Partial analysis of the social situation in which the population appeared after the end of the war. According to the content, the campaign "Village for a child" was an attempt to attract a small citizen to work from a young age. However, a large number of children who were below the poverty line created a direct task for the state: to initiate effective social policies and measures to combat poverty. The author draws attention to the innovativeness of the presented experience, which has sometimes experienced a negative collision and a false path.

The purpose of the article is on the example of one of the social activities, show the process of shaping the social policy of the Second Polish Republic in relation to children.

Until the second half of the 20th century, the majority of Polish society was the rural population, but the history of the village relatively rarely takes the attention of researchers. Although many detailed studies have been published so far, there is a visible deficit of publications of a synthetic and textbook nature, especially those devoted to economic history and the history of the village in the 20th century. In particular, rural themes are often reflected in didactic materials. In the history of the Polish countryside in the 20th century, there were definitely more unfavorable periods than periods of good economic and political prosperity. In the interwar years, the most important demographic problems could not be solved. The "Village for the Child" social program was a state exertion, a way to overcome poverty among the population. The idea was to try to give the child the opportunity to earn a living, to combine rest with difficulty. Labor education has become one of the social campaigns, which, however, has small and negative aspects: the use of child labor, manipulation, poor working conditions

End of the summer of 1918 basically ended the initiatives and activities of the United Committee "Children in the countryside" in the form presented. At the end of August 1918, the presidium of the committee was expected to transform the existing form of the committee into a wider institution, aimed also at taking care of young people in the winter months. The very name of the association has also changed: the Polish Society for Children for the Country. The idea of organizing the summer holiday of children underwent various "transformations", but its effectiveness, regardless of the social policy of the state, was based on the involvement of specific people from different backgrounds concerned about children and youth, approval, press support and general social acceptance. The forms of summer recreation of children and youth have changed, especially after the Second World War, as a result of changed system solutions, when the idea of summer recreation of children and teenagers has been promoted, specific rules, conditions and, above all, financing foundations changed.

Key words: Second Rzeczpospolita, social policy, children, body, state, help.

УДК 94:355.24 (477.8)

В.Є. Рутар

кандидат історичних наук,
магістрант Варшавського університету

ВЗАЄМОДІЯ СЕЛЯНСТВА ГАЛИЧИНИ З ДЕРЖАВНИМИ І ВІЙСЬКОВИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ В ХОДІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У статті окреслено співпрацю населення ЗУНР із державними і військовими органами під час польсько-української війни у листопаді 1918 – липні 1919 рр. Проаналізовано ситуацію і випадок Східної Галичини, де українці і поляки стали заручниками через прагнення місцевих політичних еліт і держав-переможців, які, не враховуючи жодних етнічних чи історичних традицій, вдалися до маніпуляцій, щоб зупинити загрозу червоного терору на власних кордонах. Автор висновок, що українське селянство, яке становило основну верству населення Східної Галичини було заангажоване у державотворчий процес, а чи не найбільше у творення національних збройних сил, ставши ресурсом для мобілізації, підґрунтям для проведення реквізицій, рушієм для добровільних акцій, постачальником продовольства та одягу.

Ключові слова: ЗУНР, Галицька армія, преса, цивільне населення, селяни, добровільна акція, реквізиція, продовольство.

Постановка проблеми. Державне будівництво ЗУНР, а зокрема, його військова складова є однією з популярних тем у дослідженнях українських і польських істориків. Однак, вони переважно зосереджені на висвітленні бойових операцій, організації армії, ігноруючи один, не менш важливий момент – взаємодію «держава-армія-населення». Саме це співіснування в умовах війни між армією, населенням і державою є об'єктом статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти співробітництва Галицької армії з цивільним населенням, а передусім селянством Галичини і Наддніпрянщини висвітлені у працях М. Литвина [1; 2], С. Макарчука [3], В. Рутара [4; 5], Л. Шанковського [6; 7] та ін. Детальніше цю проблему розкриває тогочасна повітова преса на сторінках якої, окрім повідомлень із фронту, державних наказів і розпоряджень, публікувалися відомості про буденне життя мешканців міст і сіл ЗУНР.

Мета статті – окреслити основні моменти співпраці населення ЗУНР із державними і військовими органами в ході польсько-української війни у листопаді 1918 – липні 1919 рр.

Виклад основного матеріалу. Перебуваючи у міжнародній ізоляції, через цілковиту відсутність військової інфраструктури, командування Галицької армії не мало змоги виготовляти і закуповувати військове майно чи продовольство. Відтак, для керівництва ЗУНР залишався чи не єдиний варіант, як звернутися за допомогою до своїх громадян.

З метою залучити якомога більшу кількість патріотів і ознайомити широкі верстви населення з нагальними потребами ГА, активно проводилися повітові зібрання і маніфестації. На них розглядали проблеми, пов'язані з державним будівництвом і лунали заклики допомагати армії всіма можливими способами і засобами [8, арк. 2]. Такі віча відбулися в селах Ролеве та Підбужжя Дрогобицького повіту [9,

28 груд. 1918, ч. 7–8, с. 6–7]. Один із найбільших народних здвигів відбувся 6 травня 1919 р. у Коломиї, де зібралося майже 10 тис. осіб. Його учасники прийняли резолюцію спрямувати всі свої сили на допомогу фронту. 4 травня 1919 р. на вічі у Надвірній селяни повіту вирішили вважати зрадниками усіх тих, хто не виконував військової служби, або вів ворожу агітацію [10, 7 тр. 1919, ч. 78, с. 1]. У Бережанах 7 травня відбулося 4 тис. віче. Повітове населення зобов'язалося допомагати ГА у боротьбі з поляками та провести мобілізацію усіх старшин і вояків на фронт, закликало боротися із дезертирством, посилити покарання за цей злочин. Окрім того, однією з вимог було мобілізувати до лав ГА поляків і євреїв у віці від 18 до 35 років [10, 10 тр. 1919, ч. 81, с. 1].

Начальна Команда ГА, яка не мала фактичної влади над запіллям, хотіла нав'язати цю співпрацю завдяки проведенню різного роду нарад із повітовими комісарами та громадськими діячами повітів. Одну з таких нарад проведено у м. Стрий з членами УН Ради від Стрийщини, Самбірщини, Калушини та ін. повітів. Друга нарада відбулася 27 квітня в осідку НК ГА в Ходорові з представниками міських і сільських громад політичних повітів Рогатин, Підгайці, Бережани, Перемишляни й Жидачів [10, 30 квіт. 1919, ч. 73, с. 1].

Про нараду у Стрию негативно відгукувався А. Чайковський. За його словами: «На тій нараді Павленко видався мені таким німечним та безрадним дідусем, що я не міг з дива вийти, як таку слабовату людину можна ставити на таке важне становище. А ще більше німечним він показався у своїй промові, де поставив нам питання, чи вести нам далі війну, чи здатися на ласку ворога, бо далі війни серед тих обставин вести не можна, бо запілля відмовилося від усякої допомоги». А. Чайковський вважав, що до цього злочинного стану в запіллі доприварила передусім не професійність уряду й НК. І. Карпинець у свою чергу перекладав провину на усіх: і на уряд, і на повітових комісарів, окружних командантів, послів та все українське суспільство [11, ч. 6, с. 15–19].

Уряд і військовики вміло використовували офіційну державну і повітову пресу для налагодження діалогу з населенням. Статті містили найрізноманітнішу інформацію: від вимог повернути незаконно отримане майно [12, 5 січ. 1919, ч. 2, с. 1], до потреби здачі кожною сім'єю пари білизни для армії [13, арк. 403], заборону грабунків, самовільних реквізицій [14, арк. 1; 10, 1 квіт. 1919, ч. 50, с. 4]. 17 червня 1919 р. НКГА вимагала від населення здати усю зброю і амуніцію для потреб української армії [15, арк. 105]. Це передусім стосувалося селян, які переховували чималі її запаси у власних господарствах [16, 20 черв. 1919, ч. 26, с. 1].

ОВК Золочів видала «Оголошення», за яким селяни, які мали у своїй власності державне майно, зокрема санітарні матеріали, шпитальні приладдя і лікарські інструменти були зобов'язані повернути їх протягом 5 днів. У разі не повернення – на них накладався штраф у розмірі 20 тис. кор. або загрожував арешт терміном до 6 місяців. Подібне «Оголошення» було видане через потребу добровільної здачі селянами зброї і амуніції. За невиконання цього розпорядження встановлювалося покарання у розмірі від 200 до 30 тис. кор. або арешт, терміном від місяця до року, залежно від кількості вилученого [17, 6 січ. 1919, ч. 2, с. 4].

Нове «Оповіщення» ОВК Золочів стосувалося повернення викраденого державного майна протягом 14 днів від часу про його оголошення. У разі відмови злочинцю загрозували суд або виплата відшкодування [17, 12 бер. 1919, ч. 20, с. 2]. На сторінках «Українських Вістей» військовики опублікували «Відозву!», в якій наголосили на готовності платити за кожний принесений набій – 20 шаг., рушницю – по 20 грн. [16, 1 лип. 1919, ч. 34, с. 1]. Повітовий комісар Р. Петрушевич звернувся до населення Кам'янецького повіту із тим, щоб допомогти зупинити поширення плямистого тифу [18, 6 квіт. 1919, ч. 7, с. 4].

На сторінках повітової преси також друкувались патріотичні відозви місцевої інтелігенції. У статті «Славно Бережанщино!» Т. Старух закликав населення повіту консолідовано виступити у боротьбі з поляками [19, С. 1.]. Наприкінці листопада 1918 р. у Коломиї вийшов заклик – «10 запитів до українського народу», що вимагали від селянства активної участі у боротьбі за українську державу [20, арк. 7–8]. Головна ідея М. Капія у статті «Чому то ми мусимо служити при війську?» – заклик до українського суспільства, ставати до оборони рідної землі, при чому наголошувалося, що потрібно захищати не лише сусіднє село, а усю українську землю [21, арк. 1–3]. Схожою за змістом була і відозва «Пробив останній час» [21, арк. 30–32].

У газеті «Народ» розміщено статтю знаного в Галичині кооператора К. Коберського «Фронт і Запілля», де він порушив важливе питання щодо взаємозалежності фронту і тилу. Автор вважав, що фронтовики не повинні думати про матеріальну і продовольчу складову проходження військової служби. Ця місія покладалася на запілля [22, с. 1].

У наступному номері з'явилася стаття М. Євшана «Фронт чи запілля?», яка розвивала ідею К. Коберського. Автор стверджував, що «фронт і запілля – це два різних світи, а сам фронт черпає свої сили з запілля і, якщо в ньому є дезорганізаційні процеси і чинники, то фронт є слабким, як у моральному, так і в бойовому плані» [23, с. 1–2]. У цій же газеті вийшла стаття – «Організація запілля». Тут автор окреслив дві можливості зберегти ЗУНР: перша, залежала від консолідації та ініціативи населення, друга – від уряду та його здатності спрямувати і організувати маси на користь власної держави. Значна увага покладалася на моральні взаємовпливи армії і запілля [24, с. 1–2].

Командування ГА розробило і опублікувало проект військової організації сіл, який мав допомогти селянам активніше долучитися до боротьби за незалежність ЗУНР. Він передбачав формування у кожному селі бойових сотень, які б виконували цивільну службу, слідкували за порядком, охороняли мости і дороги, державне майно, боролися з ворожими шпигунами і агітаторами, збирали амуніцію і всілякого роду озброєння та військове майно, повертали і карали дезертирів [16, 25 тр. 1919, ч. 19, с. 3].

Потребу реалізації проекту фактично підтвердив Є. Побігуший, який скаржився, що ГА не отримувала від населення жодної тактичної допомоги, яка б вносила корективи в оборонні чи наступальні дії галицьких частин. Цивільні не вмiли й не знали, як провадити розвідку на місцевості, отримувати інформацію про ворога. Він пригадав, що лише у с. Копиченці сільський хлопець повідомив, аби ті

даремно не стріляли, бо поляки вже давно покинули свої окопи [25, с. 29]. Хоча є свідчення з інших частин фронту, що населення відзначалося в такій роботі. Під час перебування 24 куреня 7 бригади у Полянці місцеві селяни охоче допомагали копати стрілецькі окопи та робити дротяні засіки [26, ч. 7–8, с. 5].

Села, де більшістю були поляки, створювали чимало проблем. Так, 4 січня 1919 р. на фронті III куреня 24 п.п., що знаходився неподалік від с. Козельники, щоб перешкодити воякам будувати окопи, селяни поховали усі лопати і ті були змушені копати саперними лопатками [27, ч. 10, с. 8]. У с. Стрільчеськах (поблизу Мостиськ) місцеві селяни стріляли з хат по українських вояках [28, 19 лют. 1919, ч. 8, с. 3]. У Галичині також активно діяли шпигуни. Їхні осередки були розкриті в Сусідовичах поблизу Хирова, а також у Глибокому [29, с. 356]. Отже, через воєнні дії та почасті відмінну національну належність різними були і біхевіористські стратегії населення.

Гостра потреба армії у харчах змушувала українську владу вдаватися до реквізиції, більшість з яких проходили у селах. Військові і заготівельники лише на добровільних засадах мали право купувати у населення необхідне продовольство і пашу [30, арк. 45]. Власнику ж реквізованого майна окружний командант виплачував його вартість [31, с. 255]. Проте деякі вояки грубо порушуючи накази вдавалися до відвертого грабежу [32, арк. 6].

Про Самбірський повіт згадував А. Чайковський і про його відносини з військовою владою. Він стверджував, що армія забезпечувала себе виключно за допомогою реквізиції і не враховувала, яку шкоду приносить забираючи все у населення. Він дивувався чому уряд нічого не робить щоб тиллові повіти надсилали бодай якусь допомогу [33, с. 225, 237]. З цією проблемою зіштовхнулася і Жидачівщина [14, арк. 3].

Щоб якось врегулювати продовольчу ситуацію, 30 січня 1919 р. ДС військових справ видав розпорядження про те, що населенню «треба лишити збіжжя, потрібне на прокормлення і на засів». Необхідну кількість продуктів і зерна визначала в кожному повіті повітова харчова управа. Це ж стосувалося і худоби. У зовсім знищених війною громадах цілого ряду повітів – Богородчанського, Бродівського, Зборівського, Золочівського й ін. будь-які реквізиції взагалі заборонялися [34, 15 лют. 1919, ч. 6, с. 3].

ДС військових справ 16 березня 1919 р. видав розпорядження, згідно з яким вояки винні у самочинних реквізиціях мали притягатись до суворої відповідальності. Розпорядженням від 6 квітня аби не допускати різнобою у цінах на зареквізовані товари та худобу встановлювалася єдина цінова сітка [31, с. 255–256]. Окрім того 20 березня ДС військових справ видав оповістку про одноразову реквізицію за оплату білизни і взуття. Згідно з ним, кожна родина, незалежно від національності, мала віддати для війська щонайменше пару взуття і комплект білизни [35, с. 96]. Всі ці заклики до населення не досягли сподіваного результату. Тому НК ГА оголосила загальну реквізицію в Галичині на 1 квітня 1919 р. [36, арк. 345]. 6 квітня 1919 р. військовий командант Самбірської прифронтової округи так характеризував стан продовольчого забезпечення міста: «Знову наступають щораз частіше жалоби на грабежі

стійками прохожих до міста селян. Там забрали 3 л молока, тут 20 яєць, там знову 5 кг муки. Пригадується, що до міста вільно ввозити всі товари, що існує вільна торгівля, що ні один стійковий не має права на самовільну реквізицію» [3, с. 145–146].

За час перебування ГА в Галичині відбулося два повстання у Дрогобичі і одне на фронті поблизу Белза де виступили проти української влади в основному селяни [37, с. 303]. Повстання в Дрогобичі спровокували тривалі реквізиції, що призвели до дефіциту продовольства, росту цін і як наслідок голоду серед цивільного населення. Існувала й реальна загроза не обробити і не засіяти поля [38, арк. 48; 39, арк. 356–357; 3, с. 144–145]. Повстанців у Дрогобичі вирішили підтримати селяни Доброгостова, які роззброїли українську жандармерію. Як наслідок, їх також було покарано [11, ч. 5, с. 21].

Наприкінці травня 1919 р. під час відступу до Чорткова ГА супроводжували дезертирство і падіння дисципліни. Розпочалась друга хвиля грабежу державного майна. Внаслідок цього в багатьох місцях цивільне населення роззброювало, а навіть вбивало галицьких вояків, буцімто боронячись перед грабежами. Такі випадки траплялися у селах Дуброві, Корощі, Добромислі і Коростяні, що на Покутті. Як наслідок, тих що стріляли у вояків, або роззброювали, або розстрілювали [40, с. 16–17]. Але і вояки ГА часто вдаючи з себе жандармерію, грабували населення, чим провокували його до спротиву [15, арк. 147].

Військове командування вдавалось й до накладення контрибуцій як на окремих осіб, так і на цілі села. Один з таких наказів НК ГА видала 7 січня 1919 р. [15, арк. 46]. Схожий наказ було прийнято 7 лютого, при чому стягнені гроші йшли на користь бідного населення, а робочий інвентар спрямовувався до найбільш потребуючих [34, 15 берез. 1919, ч. 7, с. 2].

Окрім реквізицій та контрибуцій, військо намагалося утримувати себе і за рахунок власної праці. Наказ “До всіх Земельних Комітетів та Громадських Начальств в повіті” наголошував про те, що Інтендатура ОВК Коломия і військові відділи готові обробляти частину землі та винайняти частину пасовищ і сіножатей. Така угода погоджувалася виключно із місцевими земельними комітетами [41, 12 квіт. 1919, ч. 9, с. 4]. Для обробітки винайнятої землі дозволялося наймати коні і плуги передусім від власників землі, або в порозумінні з цивільною владою від інших селян [38, арк. 11].

На весні селяни не мали змоги обробити землю тому радо йшли на співпрацю з військовими. Така ситуація трапилася поблизу Місток в місці розташування 7 Стрийської бригади. Командування виділило необхідних вояків і коней. За це селяни віддали сіном [26, ч. 9, с. 5]. Для забезпечення польових робіт на Дрогобиччині командування видало наказ відправити на роботи в полі усіх надлишкових коней [38, арк. 58]. Селяни часто скаржилися на те, що галицькі вояки знищували посіви. Тому, видано наказ, яким заборонялося нищити майбутній урожай [15, арк. 203].

Чималу увагу приділялося залученню жінок до суспільного життя держави. Особливо це стосувалося створення по містах і селах жіночих комітетів, збирання продовольства та грошей на потреби армії. “Не фронтова служба зі зброєю в руках, а служба в

запіллі у військових тилових установах, щоб звільнити боєздатних чоловіків і таким чином збільшити кількість фронтників” – ось так визначило українське жіноцтво своє місце в боротьбі за незалежність [42, с. 338].

На сторінках “Українського Голосу” стикник П. Бубела опублікував статтю “До українського жіноцтва Західно-Української Народної Республіки”, де закликав збирати білизну і одяг для вояків [43, 5 груд. 1918, ч. 13, с. 2]. У статтях “Одягніть і нагодуйте їх!” і “Для тих, що в полі!” наголошувалось на потребі збору жінками теплої одягу і харчів для вояків на фронті [43, 19 груд. 1918, ч. 24, с. 1–2; 43, 22 груд. 1918, ч. 27, с. 1–2].

Галицьке жіноцтво тісно співпрацювало з комітетом Українського Червоного Хреста за для покращення умов життя і побуту вояків на фронті і поранених у військових лікарнях [17, 26 берез. 1919, ч. 24, с. 1]. Газета “Громадський Голос” повідомляла, що по селах відкривалися комітети допомоги пораненим воякам української армії, що збирали продукти та гроші для відділу УЧХ у Рудках [44, с. 52–53].

Для надання допомоги пораненим і хворим воякам у військовому шпиталі в Чорткові в кожному селі повіту створили “Комітет жіноцтва” для збору молока, круп і муки. Від 21 лютого до 16 березня села Чортківського повіту зібрали 450 л молока і 3050 штук яєць, 14 тис. кор., з яких на 12 тис. планувалося закупити тютюну і подарунків, а 2 тис. – на УЧХ [Підраховано автором: 45, 1 квіт. 1919, ч. 74, с. 2].

У Долині 17 січня 1919 р. заснували жіноче товариство УЧХ, де працювало чотири секції – шиття і латання білизни, збирання і доставки молока і яєць, поїздок на село для збірок на користь поранених і хворих вояків і для допомоги переїжджаючих через Долину транспортів вояків. До квітня 1919 р. вислано 7 транспортів білизни, книжок і сигарет для військових шпиталів в Стрию, по одному транспорті до військових шпиталів в Станіславові і на фронт [10, 6 квіт. 1919, ч. 55, с. 3].

Звісно, за власний кошт таких заходів комітет УЧХ не міг здійснювати, тому цивільне населення активно його підтримувало. Селяни Малехівців під час Різдвяних свят 1919 р. провели збірку на УЧХ, з якої отримали 700 кор. [46, с. 7]. Аналогічні заходи проводили і в інших населених пунктах [43, 4 тр. 1919, ч. 86, с. 4; 18, 26 берез. 1919, ч. 24, с. 1].

Українські жінки проходили і військову службу. Найвідомішими жінками, що служили в українській армії, були О. Степанівна і О. Підвисоцька [18, 2 квіт. 1919, ч. 26, с. 2]. 26 квітня 1919 р. вийшла відозва “Український трудовий Народ!”, де вперше офіційно йшла мова про потребу залучення до лав армії жінок і дівчат, що “могли тримати рушницю в своїх руках” [18, 26 квіт. 1919, ч. 31, с. 3]. В газеті “Народ” є замітка про те, що до ОВК Станіславів зголосилось близько сотні українських жінок з бажанням вступити до лав ГА [47, 23 тр. 1919, ч. 31, с. 3].

Окрім того жінки працювали при польових кухнях, а також працювали сестрами-жалібницями у військових шпиталях [48, с. 17–18; 49, с. 3; 50, с. 752; 52, с. 193, 196]. Як згадував Л. Цегельський у Тернополі жінки щодня варили та розподіляли для військових транспортів теплу їжу з припасів, які привозили селяни. Подібне було в Стрию [51, с. 122 – 123].

Для підняття бойового духу, на фронті, і в запіллі населення не забувало про галицького вояка під час різдвяних і великодніх свят [53, с. 18; 54, с. 1]. Для вояків Покуття різдвяні подарунки організували “Окружна Національна Рада” і “Жіночий Кружок”. По селах Коломийщини і Печеніжинщини поширювалися відозви щодо збору харчів і грошей на цю акцію. Підтримали цю ідею повітові організації Городенщини, Косівщини і Снятинщини [55, 17 лист. 1918, ч. 3, с. 4; 55., 5 січ. 1919, ч. 2, с. 6].

У Бережанах 26 грудня 1918 р. Т. Старух створив “Комітет для збирання і видачі святкових дарунків для вояків”. Варто зазначити, що не всі села відгукнулися на ініціативу згаданого комітету. Серед них – Августівка, Баранівка, Гутиско, Демя, Козова, Медова, Підвисоке, Теофіпілька та ін. Загалом під час цієї різдвяної добродійної акції вдалося зібрати понад 11130 кор., величезну кількість продовольства, сигарет і тютюну, одягу. З цих пожертв Комітет зробив подарунки: для вояків у полі було передано 1320 булок, 140 кг медівника, 100 кг сушки, 13200 цигарок, 21 пачку махорки. Вояки в Бережанах отримали 953 булки, 8200 сигарет, 30 кг ковбаси, 90 кг пшениці для приготування кулі, 27 кг маку, 9 кг меду, 14 пачок махорки. Поранені вояки в Бережанському шпиталі також отримало чималу кількість різдвяних подарунків. Частину харчів віддано на військову управу для поліпшення харчування і забезпечення одягом вояків в Бережанах. Згодом комітет було перейменовано у “Комітет допомоги для вдів і сиріт по погибших в теперішній боротьбі з ляхами”. На його фонд зібрали майже 3158, 21 кор., 4 руб. і 11 коп. [Підраховано автором: 56, 6 берез. 1919, ч. 5–6, с. 3].

На заклик УН Ради в Коломії 5 січня 1919 р. на фронт відправилась делегація зі святковими подарунками з Покуття, Станіславщини і Тернопільщини. Загальна кількість збраного складала: 60 мішків сухофруктів і 2900 святкових подарунків з Коломийщини, 3 тис. булок і 8 тис. сигарет з Станіславова, бочка горілки, 3 бочки меду, 1 тис. кг ковбаси та 20 кг тютюнового листа з Тернопільщини. У свою чергу українські вояки, розповідаючи про свої потреби, наголошували на нестачі білизни, сигарет, пошти і часописів. Вони говорили, що “їсти мають до сита, та не мають, що курити і читати” [55, 12 січ. 1919, ч. 3, с. 2].

Аналогічні різдвяні акції цивільне населення організувало збір подарунків з нагоди Великодня. В Радехові завдяки діяльності “Жіночого Комітету опіки над українськими жовнірами” вдалося засновати тимчасовий “Святковий Комітет”, що розпочав кампанію зі збору святкових дарунків для сотень Радехівського повіту, що перебували на фронті. Комітет зібрав переважно харчі та одяг [18, 8 тр. 1919, ч. 15, с. 3].

Гусятинщина 18 квітня 1919 р. на фронт відправила делегацію повітового комітету УЧХ із святковими дарунками. Між вояками було роздано 400 пасок, 209 кіп сирих яєць, 192 фунти тютюну, 1 тис. пачок сірників і стільки ж папірців для куріння і 6 вепрів, з яких було зроблено ковбасу і копчене м’ясо [10, 29 квіт. 1919, ч. 72, с. 2–3].

Активна робота серед цивільного населення проводилася у сфері організації продовольчого і матеріального постачання до польових і повітових військових шпиталів, що значно полегшувало і

прискорювало одужання вояків, адже, як відомо, під час війни додаткове прохарчування вважається рідкістю [43, 4 груд. 1918, ч. 12, с. 2].

За повідомленнями преси українські товариства для покращення своєї діяльності в повітах влаштовували різноманітні добродійні заходи, на яких збирали потрібні речі і гроші для армії. Так, “Товариство несення помочі раненим в українсько-польській війні” 13 квітня 1919 р. провело в Золочеві “День квітки”, де зібрано 9916 грн: з них їдальня “Хлібороба” віддала свій денний виторг у розмірі 250 грн. Окрасою свята став виступ оркестру золочівського полку УСС під керівництвом Т. Іловського [17, 17 квіт. 1919, ч. 30, с. 1]. Заходами читальні “Просвіти” у с. Глинянському вдалося зібрати пораненим стрільцям – 100 кор. [17, 6 січ. 1919, ч. 2, с. 1]. Хор товариства “Просвіта” в Тисмениці зібрав 700 кор. [45, 17 січ. 1919, ч. 11, с. 2].

У Бережанах 2 лютого 1919 р. відбувся концерт “Щедрий вечір”. Прибуток від якого – 2489 кор. пішов на потреби поранених вояків. Пожертви для війська робили й окремі громадяни. Так, професор бережанської гімназії Населський віддав 2 тис. кор. Загальна сума зібрана на концерті склала 4489 кор. Ці гроші пішли на поліпшення харчування поранених вояків. Аналогічний концерт відбувся у Бережанах 23 лютого [57, с. 6; 56, 19 берез. 1919, ч. 6, с. 5].

За надану допомогу українські вояки склали подяки цивільному населенню. Командування військового шпиталю в Тернополі на сторінках “Українських Вістей” дякувало за зібрані громадами сіл Кути і Домаморич продукти [16, 28 чер. 1919, ч. 32, с. 2]. Один з польових куренів на фронті поблизу Стрия розмістив свою подяку в “Січовому Голосі” [58, 26 січ. 1919, ч. 4, с. 3]. За зібрану білизну селам Угерці, Винявці, Вошанці, Новосілці Гостинні склали подяку керівництву групи Гофмана [59, 20 лют. 1919, ч. 4, с. 2]. ОВК Тернопіль подякувало І. Гафтковичу з Бучача за надані 1 тис. кор. на потреби українського війська [43, 8 груд. 1918, ч. 15, с. 1]. Жіночий комітет, що провів Святий Вечір для вояків, висловив подяку громадам Старе Місто, Сільце, Вербів за пожертви в натуральній і грошовій формі [43, 25 січ. 1919, ч. 9, с. 2].

Висновки. Отже, цивільне населення в міру можливостей робило посильний внесок у матеріальне забезпечення армії. Ця допомога мала різні форми: добровільні пожертви, добродійні акції, примусові реквізиції. Незважаючи часто на надуживання з боку української армії, селяни все ж з надією йшли на співпрацю з військовими розуміючи, що лише збереження незалежності дозволить їм повноцінно жити на власній землі.

Список використаної літератури та джерел

1. Литвин М. Історія ЗУНР / М. Литвин, К. Науменко. – Львів : Олір, 1995. – 368 с.
2. Литвин М. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. / М. Литвин. – Львів : Ін-т українознавства НАНУ, 1998. – 437 с.
3. Макарчук С. Українська республіка галичан. Нарис про ЗУНР / С. Макарчук. – Львів : Світ, 1997. – 192 с.
4. Рутар В. Допомога цивільного населення ЗУНР у матеріально-технічному забезпеченні Галицької армії (1918–1919 рр.) / В. Рутар // Історичні пам’ятки Галичини: матеріали п’ятої наук. краєзнавчої конф. (Львів, 12 листопада 2010 р.). – Львів, 2011. – С. 83–90.
5. Рутар В. Мобілізаційне і матеріально-технічне забезпечення Галицької армії в період українсько-польської

війни 1918–1919 рр. (за матеріалами повітової преси ЗУНР) / В. Рутар // Військ.-наук. вісник. – 2010. – Вип. 14. – С. 79–92.

6. Шанковський Л. Українська армія в боротьбі за державність / Л. Шанковський. – Мюнхен : Дніпрова хвиля, 1958. – 317 с.
7. Шанковський Л. Українська Галицька армія: воєнно-історична студія / Л. Шанковський. – Вінніпег, 1974. – 396 с.
8. ЦДІА у м. Львові. – Ф. 581. – Оп. 1. – Спр. 123. Спогади члена президії УН Ради [Володимира Бачинського] про діяльність уряду ЗУНР у 1918–1919 рр. та огляд політичної діяльності українських партій Сх. Галичини за 1920–1923 рр.
9. Дрогобицький Листок. – 1918.
10. Република. – 1919.
11. Карпинець І. Історія 8 Галицької бригади (давнішої “Групи Рудки” або “Групи Гофмана”) / І. Карпинець // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1934.
12. Стрийський Вістник. – 1919.
13. Biblioteka Narodowa Warszawa. – № 95082. Zachodnioukraïnska Republika Ludowa. Komisariaty powiatowe i Komendy wojskowe. Raporty, meldunki, korespondencja. 1918–1919.
14. ЦДІА у м. Львові. – Ф. 309. – Оп. 1. – Спр. 2657. Прикази “української стачийної команди” в Роздолі.
15. ЦДАВОВУ. – Ф. 2188. (Начальна Команда Галицької армії ЗоУНР, м. Чортків), Оп. 1. – Спр. 1. Накази Начальної Команди Галицької армії.
16. Українські Вісті. – 1919.
17. Золочівське Слово. – 1919.
18. Козацький Голос. – 1919.
19. Старух Т. “Славна Бережанщина!” / Т. Старух // Бережанський вісник. – 15 лютого, 1919. – Ч. 3. – С. 1.
20. ДАЛО. – Ф. 257. – Оп. 1. – Спр. 30. Заверенная копия рапортов и др. документов украинских военных частей гарнизона Хырова.
21. ЦДІА у м. Львові. – Ф. 309. – Оп. 1. – Спр. 2658. Бюллетень “Вісти” просвітительно-інформаційного бюро командования коша в Тернополе.
22. Коберський К. “Фронт і Запілля” / К. Коберський // Народ. – 4 травня, 1919. – Ч. 15. – С. 1.
23. Євшан М. “Фронт чи запілля?” / М. Євшан // Народ. – 7 травня, 1919. – Ч. 17. – С. 1–2.
24. Організація запілля // Народ. – 8 травня, 1919. – Ч. 18. – С. 1–2.
25. Побігуций-Рен С. Мозаїка моїх споминів / С. Побігуций-Рен. – Мюнхен ; Лондон, 1982. – 239 с.
26. Мигович П. При VII-ій бригаді УГА / П. Мигович // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1937.
27. Нарис історії III-го курія 24-го полку піхоти ім. Гетьмана Петра Дорошенка // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1930.
28. Стрілець. – 1919.
29. Вислоцький І. Розвідча служба / І. Вислоцький // Українська Галицька армія. У 40-річчя її участі у Визвольних Змаганнях в 1918–1920 рр. Матеріали до історії / [видав хорунжий УСС Д. Микитюк]. – Вінніпег, 1958. – Т. 1. – С. 354–359.
30. ЦДІА у м. Львові. – Ф. 749. – Оп. 1. – Спр. 7. Розписки ліквідації області “Північ” І Галицького корпусу про сплату грошей за реквізований фураж, продовольство та ін.
31. Тицик Б. Західно Українська Народна Республіка (1918–1923). Історія держави і права / Б. Тицик. – Львів : Тріада плюс, 2004. – 392 с.
32. ДАЛО. – Ф. 257. – Оп. 2. – Спр. 1417. Інформація главногo командования українскї Галицької армії государственному секретариату ЗУНР о катастрофическом положении армии в связи с ведением войны на два фронта и другое.
33. Чайковський А. Чорні рядки. Мої спомини за час від 1 листопада 1918 р. до 13 травня 1919 р. / А. Чайковський // Чайковський А. Спогади. Листи. Дослідження. – Львів, 2001. – Т. 1. – С. 207–273.
34. Вістник Державного секретаріату військових справ.

– 1919.

35. Станиславів у часи Західно-Української Народної Республіки. Документальні свідчення, спогади, оголошення, накази революційної доби / упор. І. Монолатій. – Івано-Франківськ : “Лілея-НВ”, 2008. – 196 с.
36. ЦДІА у м. Львові. – Кол. 9. – № 87300. Начальна Команда Галицької армії.
37. Ірчан М. Більшовицький бунт в Українській Галицькій армії / М. Ірчан // Західна Україна. Український літературно-громадський альманах / За ред. Атаманюка В., Зазули Д., Рудика Д. – Харків ; Київ, 1930. – Зб. 2. – С. 303 – 309.
38. ЦДІА у м. Львові. – Ф. 581. – Оп. 1. – Спр. 146. Накази та оперативні звіти начальної інтендантури Галицької армії при Команді Етапу армії та окружних командувань в Коломиї, Самборі та Чорткові.
39. ЦДАВОВУ. – Ф. 2192. – Оп. 1. – Спр. 1. Листування НК ГА та накази по армії про організацію 4-го та 5-го корпусів, про покращення роботи штабів, призначення на службу, звернення делегації політичних, просвітних та економічних організацій Дрогобицького повіту від реквізицій та ін.
40. З днів тривоги на Покуттію. Хроніка 23–28 травня 1919 р. // Літопис Червоної Каліни. – Львів, 1929. – ч. 3. – С. 15–18.
41. Громадський Голос. – 1919.
42. Рудницька М. Роля жіноцтва у визвольній боротьбі УГА / М. Рудницька // Українська Галицька армія. У 40-річчя її участі у Визвольних Змаганнях в 1918–1920 рр. Матеріяли до історії / [видав хорунжий УСС Д. Микитюк]. – Вінніпег, 1958. – Т. 1. – С. 335 – 347.
43. Український Голос. – 1918.
44. Голинський В. Рудки / В. Голинський. – Дрогобич : Коло, 2010. – 166 с.
45. Нове Життя. – 1919.
46. Гакстен. Дубляни в боях за Львів / Гакстен // Літопис Червоної Каліни. – Львів, 1937. – Ч. 3. – С. 7 – 8.
47. Народ. – 1919.
48. Рудницька-Лисяк М. Львівське жіноцтво під час падолистого перевороту. Спогади й рефлексії / М. Рудницька-Лисяк // Український прапор. – 1 листопада, 1919. – Ч. 23–25. – С. 17–18;
49. Калічак І. Записки четаря (спомини 1918–1919) / І. Калічак. – Львів, 1931. – 100 с.
50. Дубляниця М. Листопадові дні в Коломиї / М. Дубляниця // Коломия й Коломийщина. Збірник споминів і статей про недавнє минуле. – Філадельфія, 1988. – С. 752 – 754.
51. Цегельський Л. Від легенд до правди / Л. Цегельський. – Львів : Свічадо, 2003. – 336 с.
52. Гриник Г. Кристинопіль (1692–1951) / Г. Гриник, О. Ярош-Замойська ; [передм. Б. Чайковського]. – Львів : ЮЕКС/Апріорі, 2010. – 256 с.
53. Околот І. Зі споминів коменданта батареї про дії на відтинку Угнова / І. Околот // Літопис Червоної Каліни. – Львів, 1934. – Ч. 7–8. – С. 17 – 18.
54. Поклик до Горожан Золочівського Військового округу // Золочівське слово. – 1919. – Ч. 1. – 1 січ. – С. 1.
55. Покутський Вістник. – 1918.
56. Бережанський Вістник. – 1919.
57. О. Г. Концерт в допомогу раненим-героям / Г. О. // Бережанський вісник. – 1919. – Ч. 6. – 19 берез. – С. 5 – 6.
58. Січовий Голос. – 1919.
59. Громадська Думка. – 1919.

References

1. Litvin, M. (1995) *History of the ZUNR*. Lviv: Olir (in Ukr.)
2. Litvin, M. (1998) *Ukrainian-Polish War 1918-1919*. Lviv: Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (in Ukr.)
3. Makarchuk, S. (1997) *Ukrainian Republic of Galicians. Essay on the ZUNR*. Lviv: World (in Ukr.)
4. Rutar, V. (2011) *Assistance of the civilian population of the ZUNR to the material provided by the Galician Army (1918-1919). Historical monuments of Galicia: materials of the fifth science. local lore conference* (Lviv, November 12, 2010).

Lviv (in Ukr.)

5. Rutar, V. (2010) *Mobilization and logistical support of the Galician army during the Ukrainian-Polish war of 1918-1919 (according to the materials of the district press of the ZUNR)*. Voyk.-sciences. herald. Vol. 14. (in Ukr.)
6. Shankovsky, L. (1958) *Ukrainian Army in the struggle for statehood*. Munich: Dnieper Wave (in Ukr.)
7. Shankovsky, L. (1974) *Ukrainian Galician Army: Military Historical Studies*. Winnipeg (in Ukr.)
8. STHA in Lviv. – F. 581. – Op. 1. – Sp. 123. *Memoirs of the member of the Presidium of the UN Council [Volodymyr Bachinsky] on the activities of the Government of the ZUNR in 1918-1919 and an overview of the political activities of Ukrainian parties. Galicia for 1920-1923* (in Ukr.)
9. Drogobych Liszt. 1918 (in Ukr.)
10. Republic. 1919 (in Ukr.)
11. Karpinets, (1934) *I. History of the 8th Galician Brigade (the oldest “Rudky Group” or “Hoffman Group”)*. Chronicle of the Red Kalina. Lviv (in Ukr.)
12. Stryi Newspaper. 1919 (in Ukr.)
13. National Library of Warsaw. *Ukrainian West Republic. Komisariaty powiatowe i Komendy wojskowe. Raporty, Meldunki, Correspondence. 1918-1919*. (in Pol.)
14. STHA in Lviv. *Orders of the “Ukrainian stationary team” in Razdil*.
15. *Team of the Galician Army of the Southern People’s Republic, Chortkiv, Op. 1. – Sp. 1. Orders of the Initial Team of the Galician Army* (in Ukr.)
16. *Ukrainian News*. 1919 (in Ukr.)
17. *Zolochiv Word*. 1919 (in Ukr.)
18. *Cossack Voice*. 1919 (in Ukr.)
19. Starukh, T. (1919) *Glory of Berezhany land!* (in Ukr.)
20. *Certified copy of reports and other documents of the Ukrainian military units of the Khyriv*
21. CSHA in Lviv. Fr. 309. Op. 1. Sp. 2658. *Newsletter of the “News” of the information and communication office of the command of the cat in Ternopil* (in Ukr.)
22. Kobersky, K. (1919). *Front I Zapillie*. People (in Ukr.)
23. Yevshan, M. (1919) *Front fills? People*. (in Ukr.)
24. *Organization of the Battle*. People. (in Ukr.)
25. Pobigushchyi-Ren, Y. (1982) *Mosaic of my memories*. Munich: London (in Ukr.)
26. Migovich, P. (1937) *VIIth Brigade UGA. Chronicle of Chervona Kalina*. Lviv (in Ukr.)
27. *Essay on the history of the III-th Kurin 24th Infantry Regiment to them. Hetman of Peter Doroshenko. Chronicle of Chervona Kalina*. Lviv, 1930 (in Ukr.)
28. *Sagittarius* 1919 (in Ukr.)
29. Wislotsky, I. (1958) *Investigation Service. Ukrainian Galician Army. At the 40th anniversary of her participation in the Liberation Movement in 1918-1920. Materials to the History*. Winnipeg, 1958. (in Ukr.)
30. CSHA in Lviv. – F. 749. – op. 1. – Sp. 7. *Statement of liquidation of the “North” region and the Galician Corps on payment of money for the requisitioned feed, food, etc* (in Ukr.)
31. Tishchik, B. *West Ukrainian People’s Republic (1918-1923). History of State and Law / B. Vyschik*. - Lviv: Triad plus, 2004 (in Ukr.)
32. *Information of the head command of the Ukrainian Galician army to the state secretariat of the ZUNR on the catastrophic position of the army in connection with the conduct of the war on two fronts and the other* (in Ukr.)
33. Tchaikovsky A. *Black lines. My remembrance for the time from November 1, 1918 to May 13, 1919 / A. Tchaikovsky // Tchaikovsky A. Memoirs. Letters Research* - Lviv, 2001. (in Ukr.)
34. *Correspondent of the State Secretariat of Military Affairs*. 1919 (in Ukr.)
35. *Stanislaviv at the time of the Western Ukrainian People’s Republic. Documentary evidence, memoirs, announcements, orders of the revolutionary period / emphasis*. I. Monolatii - Ivano-Frankivsk: “Lileia-NV” (in Ukr.)
35. Stanisławow za czasów Zachodniej Ukrainkiej Republiki Ludowej. *Dokumenty dowodowe, wspomnienia, ogłoszenia, porządki okresu rewolucyjnego / nacisk*. I. Monolatii - Iwano-Frankivsk: “Lileia-NV”, 2008 (in Ukr.)
36. *CSIA w mieście Lwów*. - Numer 9. - Nr 87300. *Początkowe*

- dowództwo armii galicyjskiej.
37. Irchan M. Rewolucja bolszewicka w ukraińskiej armii galicyjskiej / M. Irchan // *Zachodnia Ukraina. Ukraiński Almanach Literacki i Publiczny* / Wyd. Atamanyuka V., Zaguly D., Rudka D. - Charków; Kijów, 1930 r. - doc. 2 - pp. 303 - 309. (in Ukr.)
38. CSIA w mieście Lwów. - F. 581. - Op. 1. - Sp. 146. Rozkazy i raporty operacyjne z początkowego kursu armii galicyjskiej w Zespole dowodzenia armii i dystryktu w Kołomyi, Sambor i Czortkowie. (in Ukr.)
39. ТsDAVOV. - O. 2192. - Op. 1. - Sp. 1. Korespondencja NC GA i porządek do wojska o organizacji 4 i 5 korpusu poprawiając pracę personelu, powołanie do urzędu, zwrócić się do delegacji organizacji politycznych, edukacyjnych i ekonomicznych dzielnicy Drohobyczu z rekwizycji i innych. (in Ukr.)
40. Od dni trivago do dna. Kronika 23-28 maja 1919 r. Kronika Chervona Kalina. - Lwów, 1929 r. - Część 3. - str. 15-18. (in Ukr.)
41. Głos publiczny. - 1919 r (in Ukr.)
42. Rudnitskaya M. Rola kobiet w walce wyzwoleńczej UGA / M. Rudnitskaya // *Ukraińska armia galicyjska. W 40. rocznicę jego udziału w walce wyzwoleńczej w latach 1918-1920. Materiały z historii* / [wydane Cornet USS D. Mykytyuk]. - Winnipeg, 1958. - T. 1. - P. 335 - 347. (in Ukr.)
43. *Ukraiński głos*. - 1918 (in Ukr.)
44. Golinsky V. Rudky / V. Golinsky. - Drohobycz: Circle, 2010. - 166 pkt. (in Ukr.)
45. *Nowe życie*. - 1919 r (in Ukr.)
46. Gaksten. Dublyans w bitwach o Lwów / Gaksten // *Chronicle of Chervona Kalina*. - Lwów, 1937 r. - Rozdz. 3 - S. 7 - 8. (in Ukr.)
47. *Ludzie*. - 1919 r (in Ukr.)
48. Rudnitskaya-Lysyak M. Lvivskaya womanhood podczas upadku Padolys. Wspomnienia i refleksje / M. Rudnitskaya-Lysyak // *Flaga ukraińska*. - 1 listopada 1919 r. - rozdział 23-25. - C 17-18; (in Ukr.)
49. Kalichak I. Notatki z Chanters (Reminism 1918-1919) / I. Kalichak. - Lwów 1931 r. - 100 str. (in Ukr.)
50. Dublyanitsa M. November days in Kolomyia / M. Dublyanitsa // *Kolomyia and Kolomyishchyna. Zbiór wspomnień i artykułów o niedawnej przeszłości*. - Philadelphia, 1988. - str. 752 - 754. (in Ukr.)
51. Tsegelsky L. Od legendy do prawdy / L. Tsegelsky. - Lwów: Svichado, 2003. - 336 str. (in Ukr.)
52. Grinik G. Krystinopil (1692-1951). Lwów: UEKS/Apriori, 2010. - 256 str. (in Ukr.)
53. Okolot I. z ewidencji baterii komendanta działania na kawalek Uhnova / IV Okolot // *Annals Red Kalina*. - Lwów, 1934 r. - Rozdz. 7-8. - str. 17-18. (in Ukr.)
54. Wezwanie do Gorozhan Zolochivsky Military District // Zolochivsky word. -1919. - Ch.1 - 1 stycznia - P. 1. (in Ukr.)
55. *Gazeta Pokutska*. 918 (in Ukr.)
56. *Berezhany Newspaper*. (in Ukr.)
57. *Koncert na rzecz rannych bohaterów. Berezhany Visnyk* (in Ukr.)
58. *Sich Voice*. - 1919. (in Ukr.)
59. *Opinia publiczna*. - 1919. (in Ukr.)

V. Rutar

INTERACTION OF GALYCHYNA'S PEOPLE WITH CIVIL AND MILITARY INSTITUTIONS DURING THE POLISH-UKRAINIAN WAR

The end of the Great War, collapse of the centuries-old monarchies, redistribution of territories and the emergence of new powers in European spaces seemingly ended the suffering and atrocities of ordinary people. However, World War I hybridized and continued its existence in local dimensions. For nations of the former Austro-Hungarian Empire, war did not end in Compiègne and lasted for many years. One such territory was Eastern Galicia, where Ukrainians and Poles became hostages of a situation, where

the aspirations of local political elites, and above all of historical states, without taking into account any ethnic or historical traditions, manipulated the masses to stop the Red Menace.

Polish political circles believed that without Lviv and Boryslavsky oil basin strong and independent Poland would not exist, and its borders had to reach out to the places where Polish language could be heard. Ukrainians from Galicia had made claims to only ethnic Ukrainian lands within their ethnographic settlements and appealed to Woodrow Wilson's Fourteen Points for the right of nation to self-determination and creation of their own state. This confrontation reflected the state and, above all, the military policy of the elites of Poland and West Ukrainian People's Republic. In this situation, representatives of not only political, military and religious circles ended up on different sides of the front, such as the Sheptytsky brothers - Stanislav (Polish general) and Andrei (Ukrainian Greek Catholic Metropolitan), but also ethnically mixed Polish-Ukrainian families from the former Austro-Hungarian Empire.

Taking into account the complexity of the situation and the significance of time, state figures of ZUNR were not concerned with main achievement of the state, namely citizens. Being at war with Poland, ZUNR had no other choice except national militarisation. Support from anyone else was impossible. The UNR solved its own problems, and not only the conflict with Bolsheviks, but its union (Zluka) with ZUNR was rather a symbolic alliance, rather than a real union of the Galician and Dniepr establishment. It was rather a forced step by the UNR officials to keep the power and acquire Galician soldiers to stop the anarchy in the controlled territories, and for the Galicians this was a chance to strengthen the diplomatic and international positions in Versailles and give a clear message that they were ready to become a shield against the Bolshevik Russia.

The civilian population of Galicia was forced to live in a different dimension under the principle "everything for the front", and securing its own future was only possible after the resolution of the existing conflict. Whether people complied with such mode of existence is a controversial issue Ordinary folk knew that both the First World War and the Polish-Ukrainian war would end sooner or later, but the matter of survival was in their hands. A conflict of interests where the state was the engine of social change and the Ukrainian society was torn between the aspirations of life and survival. Front and front-line regions lived for the front, died for it, and territories not involved in the battles had their different lives - people built their own separate isolated world, where bullets were not whizzing and cannons didn't thunder. Two different positions had split society - one had to constantly live in fear of possible mobilization, requisition, shootings and the other place - where it was possible to avoid mobilization, make a fortune on speculations, bribes, etc. The greatest challenge for an ordinary peasant or philistine was self-identification, actual determination of ethnicity, since acknowledging yourself as Ukrainian was equated to the sentence of entering the "state-army-nation" system.

The article shows how the state and military leadership tried to attract, encourage or force the population to engage in state-building process and how population cooperated under such circumstances. The regulatory framework, which was imposed from the top, answered the challenges that the state posed to the population. Among them, not only the waiver of service in the army, but also robbery, illegal trading operations, propaganda in favour of the enemy, which is a literal disregard of any law and regulation.

Key words: ZUNR, Galician army, press, civilian population, peasants, charity event, requisition, foodstuffs.